

RIKSDAGENS PROTOKOLL.

1884. Första Kammaren. N:o 25.

Torsdagen den 3 April.

Kammaren sammanträdde kl. 11 f. m.

Justerades protokollet för den 27 sistlidne Mars.

Herr Grefven och Talmannen tillkännagaf, att Herr *Roos, Wilhelm*, låtit anmäla, att han af sjuklighet vore hindrad bevista dagens sammanträde.

Anmälades och bordlades Banko-Utskottets nedannämnda utlåtande och memorial:

N:o 10, i anledning af väckt motion om ändrade föreskrifter rörande fördelningen mellan fullmäktige i Riksbanken af vissa till bankens förvaltning hörande göromål; och

N:o 11, i fråga om afskrifning ur afdelningskontorets i Visby räkenskaper af åtskilliga fordringar.

Ledighet från riksdagsgöromålen beviljades:

Grefve <i>Sparre</i>	under 14 dagar från denna dag,
Herr <i>Fosser</i>	» 15 » » »
» <i>Peterson, Gustaf</i>	» 14 » » morgondagen,
» <i>Fogelin</i>	» 14 » » » och
» <i>Malmström</i>	» 14 » » den 5 i denna månad.

Anställdes jemlikt 65 § Riksdagsordningen omröstning öfver följande, af Stats-Utskottet i dess memorial N:o 37, punkten 14:o), föreslagna och af båda Kamrarne godkända voteringsproposition:

Den, som vill, att, i enlighet med Kongl. Maj:ts framställning, till fortsättande af Karlsborgs fästningsbyggnad, för år 1885 anvisas ett *extra* anslag af 200,000 kronor, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, har Kongl. Maj:ts ifrågavarande framställning blifvit på det sätt af Riksdagen bifallen, att till fortsättande af Karlsborgs fästningsbyggnad för år 1885 anvisas ett *extra* anslag af 100,000 kronor.

Vid omröstningens slut befunnos rösterna hafva utfallit sålunda:

Ja — 93;

Nej — 40.

Sedan protokoll öfver omröstningen blifvit uppsatt, justerad och afsändt till Andra Kammaren, ankom derifrån ett protokollsutdrag, N:o 159, som upplästes och hvaraf inhemtades, att omröstningen derstädes utfallit med 56 Ja och 138 Nej, samt att båda Kamrarnes sammanräknade röster befunnits utgöra 149 Ja och 178 Nej, hvadan beslut i frågan blifvit af Riksdagen fattadt i öfverensstämmelse med Nej-propositionen.

Anställes jemlikt 65 § Riksdagsordningen omröstning öfver följande af Stats-Utskottet i dess memorial N:o 37, punkten 15:o), föreslagna och af båda Kamrarne godkända voteringsproposition:

Den, som vill, att till anskaffning af fälttelegrafmateriel på extra stat för år 1885 anvisas ett belopp af 24,700 kronor, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, har Kongl. Maj:ts framställning om anslag till fälttelegrafmateriel icke vunnit Riksdagens bifall.

Vid omröstningens slut befunnos rösterna hafva utfallit sålunda:

Ja — 93;

Nej — 40.

Sedan protokoll öfver omröstningen blifvit uppsatt, justerad och afsändt till Andra Kammaren, ankom derifrån ett protokollsutdrag, N:o 160, som upplästes och hvaraf inhemtades, att omröstningen derstädes utfallit med 51 Ja och 145 Nej, samt att båda Kamrarnes sammanräknade röster befunnits utgöra 144 Ja och 185 Nej, hvadan beslut i frågan blifvit af Riksdagen fattadt i öfverensstämmelse med Nej-propositionen.

Anställes jemlikt 65 § Riksdagsordningen omröstning öfver följande af Stats-Utskottet i dess memorial N:o 37, punkten 16:o), föreslagna och af båda Kamrarne godkända voteringsproposition:

Den, som vill, att till uppförande af byggnader å skjutfältet vid Marma för år 1885 anvisas ett extra anslag af 60,000 kronor, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, har Kongl. Maj:ts ifrågavarande framställning på det sätt af Riksdagen bifallits, att till uppförande af en barack, ett stallskjul och en förrådsbyggnad jemte de båda förstnämnda byggnadernas förseende med nödiga inventarier på extra stat för år 1885 anvisas ett belopp af 35,000 kronor.

Vid omröstningens slut befunnos rösterna hafva utfallit sålunda:

Ja — 88;

Nej — 45.

Sedan protokoll öfver omröstningen blifvit uppsatt, justerad och afsändt till Andra Kammaren, ankom derifrån ett protokollsutdrag, N:o 161, som upplästes och hvaraf inhemtades, att omröstningen derstädes utfallit med 48 Ja och 147 Nej samt att båda Kamrarnes sammanräknade röster befunnits utgöra 136 Ja och 192 Nej, hvadan beslut i frågan blifvit af Riksdagen fattadt i öfverensstämmelse med Nej-propositionen.

Anställes jemlikt 65 § Riksdagsordningen omröstning öfver följande af Stats-Utskottet i dess memorial N:o 37, punkten 17:o), föreslagna och af båda Kamrarne godkända voteringsproposition:

Den, som vill, att till byggnader för en trängbataljon må beviljas 273,000 kronor, samt deraf till utgående på extra stat under år 1885 anvisas ett belopp af 100,000 kronor, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, har ifrågavarande anslag icke blifvit af Riksdagen beviljad.

Vid omröstningens slut befunnos rösterna hafva utfallit sålunda:

Ja — 100;

Nej -- 33.

Sedan protokoll öfver omröstningen blifvit uppsatt, justeradt och afsändt till Andra Kammararen, ankom derifrån ett protokollsutdrag, N:o 162, som upplästes och hvaraf inhemtades, att omröstningen derstädes utfallit med 64 Ja och 133 Nej, samt att båda Kamrarnes sammanräknade röster befunnits utgöra 164 Ja och 166 Nej, hvadan beslut i frågan blifvit af Riksdagen fattadt i öfverensstämmelse med Nej-propositionen.

Anställes jemlikt 65 § Riksdagsordningen omröstning öfver följande, af Stats-Utskottet i dess memorial N:o 38, punkten 1:o), föreslagna och af båda Kamrarne godkända voteringsproposition:

Den, som vill, att Riksdagen, under vilkor, att Stockholms stad under tre år från den 1 Juli 1884 med ett belopp af 50,000 kronor om året deltager i kostnaden för de Kongl. teatrarnes verksamhet, *dels* medgifver att teatrarnes verksamhet å så väl den stora som den dramatiska teatern får fortgå i tre spelår, räknadt från den 1 Juli 1884, *dels* för sådant ändamål uppför till oförändradt belopp det till Kongl. teatern i nu gällande riksstat anvisade ordinarie anslaget å 60,000 kronor, *dels ock* på det sätt bifaller Kongl. Maj:ts begäran om anslag å extra stat för år 1885 till de Kongl. teatrarne, att till Kongl. Maj:ts förfogande ställes ett kreditiv å högst 15,000 kronor, att användas endast i den mån anslaget å ordinarie stat samt Hans Maj:t Konungens bidrag till teatrarne tillika med Stockholms stads tillskott och teatrarnes öfriga inkomster icke förslå till bestridande af teatrarnes utgifter; dock med vilkor jemväl, att statsmedel utöfver sålunda bestämda anslag icke må för de Kongl. teatrarne användas, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, har Riksdagen, med afslag å Utskottets hemställan, i hvad den skiljer sig från motsvarande del af Kongl. Maj:ts i ämnet gjorda framställning, bifallit denna framställning oförändrad i nämnda del.

Vid omröstningens slut befunnos rösterna hafva utfallit sålunda:

Ja — 40;

Nej — 93.

Sedan protokoll öfver omröstningen blifvit uppsatt, justeradt och afsändt till Andra Kammaren, ankom derifrån ett protokollsutdrag, N:o 163, som upplästes och hvaraf inhemtades, att omröstningen derstädes utfallit med 135 Ja och 58 Nej, samt att båda Kamrarnes sammanräknade röster befunnits utgöra 175 Ja och 151 Nej, hvadan beslut i frågan blifvit af Riksdagen fattadt i öfverensstämmelse med Ja-propositionen.

Föredrogos, men bordlades å nyo på flere ledamöters begäran Bevillnings-Utskottets den 31 sistlidne Mars bordlagda betänkande N:o 4, Lag-Utskottets samma dag bordlagda utlåtanden N:is 37 och 38 samt Konstitutions-Utskottets under gårdagen bordlagda utlåtande N:o 7.

Herr vice Talmannen: Då Lag-Utskottets betänkande N:o 37 med förslag till förnyad grufvestadga omfattar en särdeles vidlyftig fråga, tillåter jag mig hemställa, att detta betänkande sättes på föredragningslistan näst efter Stats-Utskottets betänkande N:o 33 att förekomma i Kammaren vid sista sammanträdet under den med påskdagen börjande vecka, samt att Lag-Utskottets betänkande N:o 38, som sammanhänger med samma Utskotts utlåtande N:o 37, måtte sättas på föredragningslistan näst efter sistnämnda betänkande.

På gjord proposition beslöts, att Lag-Utskottets utlåtanden N:is 37 och 38 skulle, med denna ordningsföljd, å Kammarens föredragningslista sättas näst efter Stats-Utskottets utlåtande N:o 33.

Herr *Wallenberg* uppläste följande tre motioner:

N:o 48, med förslag till ändrad lydelse af 1, 6 och 13 §§ Riksdagsordningen;

N:o 49, med förslag till ändrad lydelse af 72 § Regeringsformen; och

N:o 50, med förslag till ändrad lydelse af 71 § Riksdagsordningen.

Af dessa motioner bordlades den förstnämnda och hänvisades de öfriga till Konstitutions-Utskottet.

Ledighet från riksdagsgöromålen beviljades Grefve *Beck-Friis* under fjorton dagar från denna dag och Grefve *Falkenberg* under tiden från den 7 till den 19 innevarande April.

Justerades ett protokollsutdrag för detta sammanträde, hvarefter Kammaren åtskildes kl. $\frac{1}{4}$ 3 e. m.

In fidem
A. von Krusenstjerna.

Lördagen den 5 April.

Kammaren sammanträdde kl. 11 f. m.

Justerades protokollen för den 28 och 29 sistlidne Mars.

Herr Statsrådet *Hammar skjöld* aflemnade Kongl. Maj:ts nedannämnda nådiga propositioner till Riksdagen:

1:o med förslag till förordning angående upphäfvande af 20 kap. 2 § och ändring i 21 kap. 2 § kyrkolagen;

2:o med förslag till lag angående skydd för undervattenstelegrafkablur;

3:o med förslag till lag om upphäfvande af Strafflagens stadganden angående fängelsestraff vid vatten och bröd jemte dermed sammanhang egande författningar;

4:o angående anslag till uppförande af ett kronohäkte i Norrbottens län;

5:o angående eftergift af kronans rätt till danaarf efter Elisabeth Gustafva Olsdotter; och

6:o angående eftergift af kronans rätt till danaarf efter färgaren Jonas Alfred Söderholm från Säfsjö.

Herr Grefven och Talmannen mottog dessa propositioner med förklarande att de skulle af Kammaren i grundlagsenlig ordning behandlas.

Upplästes en inlemnad dödsattest af följande lydelse:

Att Justitierådet och Kommendören m. m. välborne Herr *Eduard Henrik Carleson*, född den 16 November 1820, afled inom denna församling den 1 April 1884, intygar.

Stockholm S:t Clara den 2 April 1884.

Carl Ljungman,
vice pastor.

Herr vice Talmannen: Kammaren har nu mottagit det officiella meddelandet om den förlust, som Kammaren lidit genom en af sina

näst framstående ledamöters bortgång. Den aflidne, pröfvad i många viktiga och ansvarsfulla värf, var oss alla kär och hade öfverallt, der han verkat, tillvunnit sig stor aktning och tillgifvenhet samt stort förtroende. Jag är därför öfvertygad, att jag endast uppfyller en önskan hos Kammarens samtliga ledamöter, då jag tillåter mig hemställa, att Kammaren ville till dagens protokoll uttala sin djupa sorg öfver den förlust, som genom Eduard Henrik Carlesons bortgång drabbat fäderneslandet, Kammaren, hans anhöriga och talrika vänner.

På gjord proposition beslöt Kammaren enhälligt, att i dagens protokoll skulle uttryckas Kammarens djupa sorg öfver den smärtsamma förlust, som genom Herr Carlesons frånfälle drabbat fäderneslandet, Kammaren samt den bortgångnes anhöriga och talrika vänner.

Vidare beslöt Kammaren, på framställning af Herr Grefven och Talmannen, att i enlighet med föreskriften i 28 § Riksdagsordningen underdånig skrifvelse skulle till Kongl. Maj:t aflåtas med anmälan om den genom ifrågavarande dödsfall uppkomna ledighet inom Kammaren.

Föredrogs och bordlades de vid detta sammanträde till Kammaren öfverlemnade Kongl. propositioner.

Anmäldes och bordlades Konstitutions-Utskottets nedannämnda utlåtanden:

N:o 8, i anledning af väckt motion om ändring i 65 § Riksdagsordningen; och

N:o 9, i anledning af väckt motion om ändring i 89 § Regeringsformen.

Föredrogs Herr *Wallenbergs* den 3 i denna månad bordlagda motion, N:o 48, med förslag till ändrad lydelse af 1, 6 och 13 §§ Riksdagsordningen.

*Motion om
ändring af 1,
6 och 13 §§
Riksdagsord-
ningen.*

Friherre De Geer af Finspong: Den nu föreliggande motionen afser att en gång för alla bestämma riksdagsmännens antal och att på samma gång sätta detta antal lägre, icke allenast än det för närvarande är, utan till och med lägre än det var vid det nya representationsskickets början. För min del anser jag, att ännu icke något behof har inträdt att förminska ledamöternas antal. Det är sant, såsom motionären har påpekat, att åtskilliga olägenheter kunna vara förenade med en mycket talrik representantförsamling, men en sådan har också åtskilliga fördelar med sig. Afven om besluten icke blifva bättre, få de dock ofta en större pondus för dem, som skola lyda dem, genom mängden af personer, som fattat besluten. Emellertid är det gifvet, att med en stigande folkmängd någon begränsning förr eller senare måste göras, för att antalet icke måtte växa ut allt för stort, men, då detta skall ske, är det efter min uppfattning både enklare och rätt-

Motion om
ändring af 1,
6 och 13 §§
Riksdagsord-
ningen.
(Forts.)

visare, att detta sker utan att förändra den grund, som är lagd i Riksdagsordningen, utan endast genom att sätta en högre folkmängdsiffra såsom betingande rätt att välja representant. Om t. ex. för val till Första Kammaren bestämdes, att en ledamot skulle väljas för 40,000, i stället för att nu föreskrives 30,000 personer, och för städerna t. ex. i stället för 10,000 skulle till Andra Kammaren väljas en för 15,000 personer, eller andra efter behovet lämpade siffror valdes, skulle antalet lätt kunna reduceras så långt som man vill, och uppkommande missförhållanden lättare af sig sjelfva utjemnas, än det kan ske genom administrativa åtgärder, hvarigenom en större folkmängd än förut skulle passas in i en eller flera valkretsar. Jag tror, att man i England många gånger haft svårigheter i detta fall vid ändringar i val-distrikten.

Det är denna synpunkt, som jag har önskat att Konstitutions-Utskottet måtte taga i öfvervägande vid behandlingen af Herr Wallenbergs motion.

Herr Wallenberg: Jag är högeligen belåten öfver det yttrande, som vår främste ledamot Friherre De Geer har behagat att fälla med anledning af min motion. Han har deri medgifvit, att en begränsning af antalet riksdagsmän förr eller senare är oundvikligen nödig. Han synes dervid fäst sig vid att den af mig föreslagna siffran 300, som med några ledamöters antal understiger den första uppsättningen af Kamrarne, är nog låg. Det är dock en fråga, som förtjenar att begrundas. Men om man tager i betraktande, att under en tid af endast 18 år tillväxten i ledamöternas antal varit 14 för Första Kammaren och 17 för Andra Kammaren, således tillsammans 31, eller en tillökning af nära tio procent af hvad den första uppsättningen utgjorde, finner man det vara alldeles ögonskenligt, att *någon* begränsning måste sättas. Men om metoden kan man ju vara af olika mening. Jag tror dock för min del, att ett visst i Riksdagsordningen bestämdt antal och en reglering af valkretsarne hvarje tionde år, verkställd af den främsta statsmakten, som i detta hänseende måste anses opartisk, är det bästa sättet, ty om man ändrar förhållandet mellan valkretsarnes folkmängd och riksdagsmännens antal i syfte att få detta nedsatt, så kvarstår i alla fall orimligheten att, med en stigande folkmängd i hela riket, riksdagsmännens antal skulle kunna tillväxa obegränsadt.

Jag rekommenderar vördsamt till Konstitutions-Utskottets allvar-samma begrundande den af mig väckta frågan, ty den är icke sådan, att den bör uppskjutas, till dess det blifver en absolut nödvändighet att taga i tu med den, och om jag tänker mig en Första Kammare af 120 ledamöter, kunna desse ega lika omfattande insigter som ett större antal; men genom ett ständigt växande antal kan det komma att inträffa, som icke var till någon fördel för riddarhuset, att, af brist på personer, som vilja och kunna lemna sina enskilda sysselsättningar och sina hem uti landsorten, man kommer att tillgripa den utvägen att skicka fullmakter till unga tjänstemän eller andra i hufvudstaden, som hade ledigt att kunna åtaga sig uppdraget att vara riksdagsmän. Det vill jag för min del icke se upprepadt. Vi glädja oss alla åt, att det finnes i denna Kammare så många personer, som äro så patriotiska,

att de lemna sina hem och dagliga sysselsättningar för att här tillbringa fyra månader eller mera af året i offentligt värf. Detta är prissvärdt och är en uppoffring. Men det har sin gräns och det kan hända, att det icke finnes ett obegränsadt antal, som ville åtaga sig det, och då skulle det kunna hända, att de välja sina unga släktingar, som vistas i Stockholm, att taga plats i Första Kammaren, och det är en sådan rekrytering, som jag icke tror kunna vara till representationens fördel. Och lika litet blir det till fördel för Andra Kammaren att på sådant sätt blifva framdeles en böljande massa. Det är dessutom omöjligt för hvilken välvillig regering som helst att samverka med två allt för talrika Kamrar, ty stora folkmassor äro vanligen oberäkneliga.

Jag slutar med det jag började med: jag gläder mig åt, att den främste ledamoten bland öss behagat yttra, att »det är nödvändigt att förr eller senare vidtaga en begränsning i riksdagsmännens antal».

Efter härmed slutad öfverläggning blef ifrågavarande motion tillika med de i anledning af densamma inom Kammaren nu afgifna yttrandena hänvisad till Konstitutions-Utskottet.

*Motion om
ändring af 1,
6 och 13 §§
Riksdagsord-
ningen.
(Forts.)*

Föredrogs å nyo Bevillnings-Utskottets den 31 nästlidne Mars och den 1 innevarande April bordlagda betänkande N:o 4, i anledning af Kongl. Maj:ts proposition angående förändringar i vissa för den inrikes posttrafiken gällande portosatser.

*Förändringar
i vissa porto-
satser för den
inrikes post-
trafiken.*

På framställning af Herr Grefven och Talmannen beslöts, att betänkandet skulle punktvis företagas till afgörande, dervid ingressen i Utskottets hemställan skulle sist förekomma.

I enlighet härmed föredrogs nu

1 punkten.

Friherre Klinckowström: När Kongl. Maj:ts nådiga proposition angående statsverkets tillstånd och behof förekom till diskussion vid remissen i denna Kammare, framlemnade jag strax derefter en motion, N:o 3, som innehöll de anmärkningar jag ansåg mig befogad att göra mot sagda nådiga proposition. Bland annat hade Kongl. Maj:t i samma statsverksproposition låtit antyda, att en nedsättning borde göras af det enkla postportot från 12 till 10 öre. Med anledning deraf tillät jag mig yttra följande:

»Utan att vilja göra någon anmärkning mot de flerehanda förslag till personella lönetillökningar, som nu beträffande postverket blifvit framställda och som jag anser böra beviljas, emedan arbetaren är sin lön värd, synes det mig likväl något oegentligt och föga klokt handladt att, då dessa tillökningar komma att uppgå till omkring 213,000 kronor, jemfördt med 1884 års stat, det oakadt ifrågasätta en sådan nedsättning i afgiften för vissa postförsändelser (från 12 till 10 öre), att beloppet deraf årligen skulle utgöra omkring 493,000 kronor (se inkomstbetänkandet pag. 8) och hvilken åtgärd, *hufvudsakligast till de för-mögnare klassernas fördel*, skulle minska den för år 1885 beräknade

*Förändringar
i vissa porto-
satser för den
inrikes post-
trafiken.*
(Forts.)

inkomst af postverket, annars sannolikt uppgående *minst* till samma belopp som 1882—83 eller 5,703,250 kronor, till då endast 5,210,000 kronor; hvarigenom nödvändigt blef att tillgripa postverkets i Statskontoret deponerade reservfond (vid 1884 års slut sannolikt uppgående till 2 millioner kronor) för att betäcka 1885-års postverkets löpande utgifter. Då jag dessutom hyser den mening, att äfven postverket *bör* lemna sitt bidrag till statens gemensamma utgifter, såsom det sker i åtskilliga Europas kulturstater, *kan jag ej bifalla den ifrågasatta nedsättningen i portot, utan måste på det högsta motsätta mig densamma*.

Sedermera har, såsom bekant, Kongl. Maj:t aflemnat en särskild proposition i ämnet, hvilken nu, af Bevillnings-Utskottet i dess betänkande N:o 4 behandlad, är under diskussion i denna Kammare.

Det motiv, som hufvudsakligen tyckes hafva ledt i första hand Generalpoststyrelsen och i andra hand Kongl. Maj:ts regering vid aflemnande af denna proposition, har varit, att man ausett att postportot, oakadt de reduktioner, det under förra tider undergått, ändock är för högt i jämförelse med åtskilliga europeiska länders postporto.

Bevillnings-Utskottet har framhållit denna sak på ett, såsom mig synes, *icke* fullt tillfredsställande och fullständigt sätt. Generalpoststyrelsens underdåniga skrifvelse med förslag till nedsättning i en del för inrikes postbefordran gällande portosatser, aflemnad till Kongl. Maj:t och som jag genom generalpostdirektörens välvilliga tillmötesgående fått i mina händer, har samvetsgrant och noggrant upptagit äfven de stater, der postportot är *högre* än 10 öre.

Att sådana stater finnas, har Bevillnings-Utskottet icke velat bestämdt uppgifva, utan endast sagt, att det gifves åtskilliga sådana stater; men det hade varit bättre, synes mig, om Bevillnings-Utskottet äfven upptagit dem, helst som mödan icke skulle varit stor. De anföras emellertid i Generalpoststyrelsens berättelse, och deraf visar sig, att Ryssland med en befolkning af 100 millioner har ett porto af 20 öre; Finland, som i afseende så väl å natur- som kulturförhållanden må hända erbjuder den största likheten med vårt eget land, har ett postporto af 14,4 öre; Italien, som med sina 30 millioner invånare också måste räknas till de europeiska kulturländerna, har likaledes ett brefporto af 14,4 öre, och slutligen möter oss Grekland, der det enkla postportot också uppgår till samma belopp eller 14,4 öre.

Man finner således, att det är en ganska betydlig del af den europeiska befolkningen, som har att betala högre portosatser än Sveriges invånare för närvarande hafva. Derjemte finnes det, såsom Bevillnings-Utskottet också har anført, åtskilliga länder, som hafva ett lägre brefporto, varierande från 10,8 öre ända ned till 7,2 öre. Orsaken, mine herrar, hvarför portot varierar i olika länder och stundom högre stundom lägre än det för närvarande i Sverige gällande portot för enkelt bref, är visserligen icke, såsom höga vederbörande i sin berättelse och proposition velat låta påskina, af sådan art, att det skulle utgöra ett bevis på högre eller lägre grad af kultur eller bildning hos den stora massan af folket. Detta är en alldeles falsk åsigt, och man behöfver endast kasta en flyktig blick på Bevillnings-Utskottets redogörelse för åtskilliga länders enkla portosatser för att finna, att så icke kan vara förhållandet. Det lider väl intet tvifvel, att svenska folket i allmänhet

är ett af de mest bildade och i intellektuelt afseende samt hvad den allmänna folkupplysningen angår högst stående bland Europas samtliga nationer. Här förekomma dock portosatser vida lägre än den i vårt land gällande, varierande från 10,8 öre till 8,9 öre, för länder, som sannerligen icke på långt när kunna täfla med Sverige i afseende på allmän kultur och bildning hos folkmassan, såsom Frankrike, Spanien, Bulgarien, Rumänien, Portugal, Österrike, Ungern med flere. Hvar och en, som något sett sig om i världen och besökt dessa länder eller som åtminstone med litteraturens hjälp tagit kännedom om dessa länders och befolkningars allmänna kultur, kan väl icke betvifla, att samtliga dessa nationer, som jag nu uppräknat, stå på en vida lägre kulturgrad än svenska folket, och det oaktadt hafva de lägre porton än vi nu hafva, ja somliga hafva till och med lägre porton än som nu är föreslaget att Sverige skulle komma att få.

*Förändringar
i vissa portosatser för den
inrikes post-
trafiken.
(Forts.)*

Dessa portosatser bero, mine herrar, på helt andra förhållanden. Vanligen bero de på ländernas olika befolkningstäthet, jemförd med deras yttnehall, och dessutom kunna de äfven, såsom Generalpoststyrelsen riktigt anmärkt, bero på ländernas olika läge, på det sätt nemligen att i de länder, som hafva en stor transitopost att föra, der kan med hänsyn till brefvens stora mängd portot i allmänhet sättas lägre och likaledes kan detta gå an i sådana länder, der befolkningen är mycket tät och sammanträngd och der stora jernvägsanläggningar i alla riktningar befodra kommunikationerna på ett sätt, hvartill vi här i landet icke hafva något motstycke, såsom t. ex. i England, Belgien, Nederländerna och Schweiz.

Men att här i vårt land sätta portosatserna lägre än de nu äro skulle förorsaka en betydlig förlust för postverket, och redan nu, mine herrar, hafva vi genom den reorganisation, som Riksdagen nyss beslutit rörande poststaten, öfverskridit gränsen för postverkets årliga inkomster och nödgas taga af den reservfond, som postverket har upplagt under Statskontorets vård och som man eljest hade hoppats skulle vid detta års slut uppgå till 2 millioner kronor, för att fylla hvad som brister i postverkets beräknade inkomster för 1885.

Påståendet att minskningen af 2 öre å det enkla brefportot »skulle sträcka sina verkningar till vidare kretsar och bereda lindring för mindre bemedlade korrespondenter» (hvilket yttrande återfinnes i Kongl. Maj:ts proposition N:o 17, pag. 3) jäfvas i vissa fall af erfarenheten. Generalpoststyrelsen, som, om jag icke misstager mig, har framkommit med den satsen, måste sannerligen icke vara bekant med åtskilliga förhållanden på landsbygden. Jag skall i det fallet be få nämna, att i de trakter, der jag bor, har det — såsom för öfrigt skett öfver hela landet — blifvit inrättadt små poststationer eller postafdelningar, som skulle befodra posten mellan de större poststationerna, men de hafva knappt blifvit organiserade förr än det visat sig, att de i åtskilliga församlingar alls icke bära sig, och Herr Generalpostdirektören kan nog intyga, att åtskilliga sådana småstationer blifvit indragna. I den trakt der jag bor är orsaken dertill den, att några större egendomar, som der finnas, hafva sina egna postväskor, hvilka skickas direkt på Stockholms centralpostkontor, och den öfriga befolkningen, som hvarken består af affärsmän eller personer af en förmögare samhällsklass, har

*Förändringen
i vissa porto-
satser för den
inrikes post-
trafiken.
(Forts.)*

icke så stor korrespondens, att det lönar sig att för densamma underkasta sig en så stor utgift, som skulle fordras för att underhålla en postföreståndare. Och så förhåller det sig öfver allt i landet.

Man synes tro, att det är de lägre klasserna af folket, man genom denna nedsättning skulle tillskynda så stora fördelar, men, mine herrar, det är i stället de stora bolagen, de stora fabrikerne, de stora affärsmännen och i allmänhet de rikare och förmögnare klasserna, som korrespondera mycket, som häraf skulle få fördelen, en fördel för hvilken de skulle tacka mycket litet, ty denna nedsättning betyder för dem ytterst litet; men deremot kommer staten att derpå göra en icke obetydlig förlust.

Det är visserligen sant, att hittills har icke staten i sin allmänna drätsel haft någon nytta af postverket, men så kan det icke länge fortfa. Generalpoststyrelsen har sjelf i sitt betänkande sagt, att framdeles torde må hända en sådan inkomst vara att påräkna och kunna aflemnas till statsverket, men om det får fortgå, såsom hittills har skett, så kommer sådant aldrig att inträffa.

När nu postverket burit sig så väl, att det af sina öfverskottsmedel kunnat bilda en egen reservfond, som, såsom jag redan nämnt, vid detta års slut beräknas komma att uppgå till omkring 2 millioner, är det ju lätt förklarligt, att generalpostdirektören, som naturligtvis måste se på postverkets ställning och icke på rikets drätsel i sin helhet och som ju icke kan bekymra sig om, huru det står till med statens utgifter, jemförda med dess inkomster i sin helhet, har med blicken fäst på postverkets lysande finansiella ställning tänkt: nu är tiden inne att slå det stora slaget för att göra min postregering lysande för en framtid och i historien.

Dervid tror jag dock, att Kongl. Maj:ts regering hade bort se frågan från en större synpunkt och äfven tänkt på det allmänna bästa, så att man, på samma gång man ökar utgifterna för posten med, såsom jag tror, 213,000 kronor, för att göra denna tillökning icke blir nödsakad att ej blott använda postverkets alla årliga inkomster, utan äfven tillgripa reservfonden till ett så betydligt belopp, som redan af mig blifvit angifvet, ty detta är en dålig hushållning och i det fallet har regeringen skulden.

Visserligen hafva vederbörande i sina berättelser till Riksdagen i denna fråga uppgifvit, att det är *åtskilliga* stater, som använda postverkets öfverskottsmedel för statens allmänna ändamål; men, mine herrar, det är icke blott »åtskilliga» utan de *alla flesta* europeiska stater, i hvilka detta är fallet. Norge hör, såsom jag tror, icke dit och icke heller Sverige, men deremot skall jag be att här få uppläsa ett utdrag, som jag gjort rörande postverkens öfverskottsmedels användande till vederbörande lands allmänna utgifter i de alla flesta kulturstater i Europa. Dervid måste jag dock för åtskilliga länder uppgifva sammanlagda beloppet af post- och telegrafverkens inkomster, emedan i de uppgifter, jag haft att tillgå, de båda verkens inkomster varit sammanlagda.

I Frankrike uppgick år 1883 post- och telegrafverkens bruttoinkomst till 161,720,000 francs, under det utgifterna stego till 130,161,000

francs. De båda verken lemnade således en nettoinkomst af 31,559,000 francs att användas till allmänna ändamål.

I *Tyska riket* uppgick under budgetsåret 1882—1883 bruttoinkomsten af post och telegrafer till 159,943,000 mark. Utgifterna utgjorde under samma tid 134,110,807 mark, hvadan alltså nettoinkomsten för allmänna ändamål belöpte sig till 25,832,193 mark.

Danmark hade under budgetåret 1882—1883 en nettoinkomst af postverket för allmänna ändamål uppgående till 354,139 kronor.

I *England* intjenade postverket under finansåret 1881—1882 ett bruttobelopp af 7,033,186 pund sterling, och utgifterna gingo till 4,315,252 pund sterling. Återstod sålunda en nettoinkomst för allmänna ändamål af 2,717,934 pund sterling.

I *Portugal* gaf postverket under finansåret 1882—1883 en nettoinkomst för allmänna ändamål af 498,000 mille reis. Postverket i *Schweiz* lemnade år 1882 en bruttoinkomst af 15,702,000 francs, under det utgifterna stego till 14,195,000 francs. Nettoinkomsten för allmänna ändamål var således 1,507,000 francs.

I *Österrike* intjenade postverket år 1883 en bruttoinkomst af 20,140,000 floriner, utgifterna utgjorde 16,249,430 floriner, och nettoinkomsten för allmänna ändamål var således 3,890,570 floriner. I *Italien* lemnade postverket 1883 en bruttoinkomst af 34,415,000 francs, och utgifterna stego till 29,307,559 francs, hvadan nettoinkomsten för allmänna ändamål var 5,107,441 francs. Slutligen må nämnas, att i *Ryssland* hafva i budget-förslaget blifvit upptagna: bruttoinkomsterna för telegrafan och bruttoinkomsten af postverket för 1883 till 23,883,763 rubel, under det utgifterna upptagits till 11,983,513 rubel, hvarför nettoinkomsten för allmänna ändamål är kalkylerad blifva 11,900,250 rubel.

Af denna öfversigt finna herrarne mer än väl, att i nästan samtliga Europas kulturländer bidrager postverket med ett i allmänhet ganska betydligt belopp till statens allmänna utgifter. Hvarför skulle då icke förhållandet kunna blifva detsamma äfven hos oss, och hvarför skulle icke postverket här lika väl som i dessa andra länder kunna, när behof verkligen visar sig vara för handen, få sig det nödiga tillskottet af statens allmänna medel tillförsäkradt, i stället för att, såsom nu är fallet, jemte åtskilliga stora administrationsgrenar i landet, hafva sin egen lilla statsreglering för sig? Jag finner detta vara högst olämpligt och har redan i en motion (N:o 1) vid denna riksdag påpekat detsamma och yrkat indragning af alla dessa reservationskassor, som verkligen äro en barbarism i finansielt hänseende i det nittonde seklet och något i högsta grad otjenligt, hvarpå vi här se ett exempel, då postverket föreslagit att tillgripa denna dess reservfond för att verkställa en förändring, som hvarken är nödig eller nyttig.

Poststyrelsen uppgifver bland annat såsom talande skäl för denna förändring, att derigenom skulle uppstå enkelhet och reda i postbehandlingen. Ja, visserligen tror jag, att minskning i arbetet för postverkets tjenstemän derigenom skulle uppstå, men jag kan dock icke finna, att det kan vara skäl att afhända landet en så stor summa blott därför att posttjenstemän skulle få mindre att göra. Dessa tjenstemän äro nemligen betalda och väl betalda till och med, ty vi hafva nyss ökat

*Förändringar
i vissa porto-
satser för den
inrikes post-
trafiken.*
(Forts.)

*Förändringar
i vissa porto-
satser för den
inrikes post-
trafiken.
(Forts.)*

deras löner med ett ganska stort belopp vid denna riksdag och fordras för denna förvaltning ännu mera, tror jag Riksdagen icke är ovillig att medgifva det; men att kasta bort öfver 300,000 kronor årlig reventy endast för att åstadkomma föregifven enkelhet och reda i administrationen, tror jag icke är lämpligt.

Ett annat skäl, som man verkligen måste skratta åt, är att en ny taxa, grundad på decimalsystemet, skulle vara så lämplig och lätt handterlig, men att endast för att få en sådan taxa grundad på decimalsystemet minska statens inkomster med öfver 300,000 kronor om året och att å nyo få en poststat, hvars årliga inkomster icke betäcka utgifterna, åtminstone icke för nästa år, tycker jag verkligen är löjligt, om det icke snarare vore att grata åt.

Ännu kunde mycket vara att tillägga i denna fråga, men jag vågar utan vidare, och oafsedt att frågan utan någon större diskussion aflupit i Andra Kammaren, bedja herrarne betänka att man bör väl besinna sig, innan man gifver sitt bifall till en efter mitt förmenande på en gång så onyttig och onödig förändring. Visserligen kan man säga, ehuru jag tror det är mycket orätt, att 303,000 kronors årlig inkomst betyder icke mycket på en årlig budget af 60 millioner kronor; men då man besinnar, att vi här i riksdagen nödgats afslå högst behjertansvärda framställningar om bidrag till lindrande af den allmänna nöden och för att komma fattigdomen till hjälp, för att bidraga till folkupplysningens bättre organisation genom att höja lönerna för de fattiga, i ytterst tryckta omständigheter sig befinnande folkskollärarne och folkskolelärarinnorna samt för att befordra vetenskap och konst — för att nu icke uppräknat alla stora anledningar till nyttiga och behjertansvärda utgifter, som åtminstone delvis med dessa 303,000 kronor skulle kunna bestridas — och då jag sålunda skulle anse det lätsinnigt handladt, om denna Kammare skulle biträda den här föreliggande Kongl. propositionen, så får jag för min del på det lifligaste yrka afslag å densamma.

Herr Bennich: Det är lyckligt, att Kammaren har så få ärenden på sitt bord, ty eljest är jag öfvertygad, att Kammarens ledamöter längesedan skulle hafva gifvit till känna sin otålighet öfver det föredrag, som nyss är slutadt. Det kan förebrås från den sidan, der man aldrig spar på siffror och uppgifter, som icke alltid just äro så pålitliga, att Utskottet icke fyllt sitt betänkande med onödiga sifferuppgifter. Men då Bevillnings-Utskottet i denna fråga hänvisat till så väl Generalpoststyrelsens utlatande som den Kongl. propositionen, i hvilka handlingar alla de sakuppgifter, som den siste talaren trott sig meddela såsom nyheter, redan förekomma, har Utskottet icke ansett lämpligt att belasta betänkandet dermed — såsom vissa motionärer belasta riksdagstrycket med lika vidlyftiga som onyttiga meddelanden.

Hvad sjelfva saken angår, så synes Friherre Klinckowström icke hafva rätt följt frågans behandling under senaste decennier. Det är redan omkring 30 år sedan Riksdagen uttalade en bestämd förväntan, att det allmänna postportot måtte blifva nedsatt till 10 öre. Detta uttalande har sedermera upprepats gång på gång och slutligen vunnit sådan styrka, att hvarken Generalpoststyrelsen eller regeringen, sedan post-

verkets tillgångar det medgifva, kunnat längre fördröja aflåtandet af det förslag, om hvilket här nu är fråga och hvilket Bevilnings-Utskottet tillstyrkt.

De röster, som höjt sig mot förslaget, känner man väl igen. De komma från ett håll, der naturligtvis allt annat bör stå tillbaka för afskrifning af vissa obehagliga gamla skatter. Jag tror icke, att af denna Kammare den hänsyn egnas åt ropen från det hållet, att man för den skull skall afslå lindring i en portoafgift, hvilken allt för länge utgått med det belopp, som det nu är fråga om att nedsätta.

Jag hemställer om bifall till Utskottets förslag i denna punkt.

Herr Roos, Wilhelm: Jag vet icke, om jag riktigt uppfattade ett och annat yttrande af den förste ärade talaren, men jag kan icke förstå ett hans yttrande annorlunda, än att hans mening var, att genom den förhöjning i aflöning för en del af postverkets tjenstemän, som denna Riksdag nyligen beviljat, postverkets utgifter ökats så mycket, att man, för att få det att gå i hop, måste anlita reservfonden. Var yttrandet sådant, så innefattar det ett fullständigt misstag. Det är nemligen ensamt för att betäcka den brist i postuppbörd, hvilken under de första åren antagits blifva en följd af portonedsättningen, som den af postverkets medel afsatta reservfonden skulle anlitas; men för de löpande utgifterna eller för utbetalning af den förhöjda aflöningen, som Riksdagen anvisat, behöfver icke ett enda öre af denna fond tillgripas, utan tvärtom skulle utan allt tvifvel, derest *icke* portoreformen komme att genomföras, år 1885, likasom de senast förlutna åren, vara att påräkna ett öfverskott af postmedel. Den förste ärade talaren har, så vidt jag rätt uppfattat honom, låtit förstå att behofvet af att försända bref med posten icke är så synnerligt stort i landsorten, åtminstone hvad vissa orter angår. Han sluter dertill af den omständigheten, att man funnit skäl att indraga flera nyinrättade poststationer. Det är sant, att åtskilliga sådana stationer blifvit indragna, men den ärade talaren har glömt om-tala, att sådant vanligen skett i sammanhang med anordnande af landtbrefbäring. Det är en jämförelsevis ny inrättning, som gjort det möjligt att för en del orter med mindre brefantal tillgodose det oundgängligaste behofvet af tillfälle till postutvexling utan bekostande af särskild poststation. Som emellertid vissa slag af försändelser, särskildt assurerade bref, icke beställas genom landtbrefbärare, hafva under en senare tid från ett stort antal orter inkommit framställningar om öppnande å nyo af förut indragna poststationer, dervid icke sällan sökan-derne erbjudit sig vidkännas hela eller någon del af kostnaden för föreståndarens aflönande.

Denna omständighet, hvilken i flere fall ledt derhän, att indragen poststation å nyo öppnats, kan icke anses gifva stöd åt påståendet, att åtgärderna till postutvexlingens underlättande varit öfverflödiga.

Ingen, som på närmare håll följt arbetet å poststation, kan vara i okunnighet derom, att af de bref, som till postbefordran aflemnas och hvilkas antal under de senare åren i så utomordentlig mån tilltagit, en ganska väsentlig del blifvit afsänd af personer, tillhörande de klasser af befolkningen, för hvilka en skilnad i porto af två öre icke är utan all betydelse. Jag tror visserligen icke, att ett enda angeläget bref

*Förändringar
i vissa porto-
satser för den
inrikes post-
trafiken.
(Forts.)*

*Förändringar
i vissa porto-
satser för den
inrikes post-
trafiken.
(Forts.)*

eller något bref, som rör affärer, skall blifva oafsändt, derföre att postportot är 12 öre, men det är icke ensamt af sådana bref som postverket hemtar sin inkomst. Den brevexling, som eger rum mellan anhöriga och vänner, hvilka uppehålla sig a olika orter, är säkerligen icke obetydlig. Och hvad denna brevexling angår, särskildt den som eger rum mellan personer, tillhörande de fattigare klasserna, saknas väl dock icke anledning antaga, att ett billigare porto skall öka breffvens antal. Bref från resande familjemedlemmar eller å andra orter boende släktingar böra af postverket lika väl befordras, och blifver postportot billigare, så komma dessa familjemedlemmar att afsända bref flera gånger i månaden än med ett dyrare postporto.

I fråga om den rättighet, man borde ega att påräkna bidrag från postverket till andra statsutgifter, har den ärade talaren uppräknat en hop siffror, som skulle angifva det finansiella resultatet af åtskilliga främmande länders postförvaltning. Jag har icke kunnat följa föredraget så fullständigt, att jag kommit i tillfälle uppteckna alla de siffror, han anført, bland hvilka dock några voro af beskaffenhet att hos mig väcka någon öfverraskning. Särskildt var detta fallet med den sista uppgiften, eller den att i Ryssland postverket skulle lemna ett öfverskott af 11 millioner om året — jag hörde icke, om det var rubel eller francs. Jag har här en officiel handling, utfärdad af postverkens internationella byrå i Bern. Den visar att ryska postverket går med årlig förlust, hvilken för senaste år, som berättelsen omfattar, uppgick till något mer än 6 millioner francs. Det är också icke något, hvar öfver man må förvånas, då onekligen i ett så glest befolkat land som Ryssland och med dess svåra kommunikationer ett medelporto af 14,4 öre är långt ifrån högt och vida billigare än hvad 10 öre är för Sverige.

Dessutom har den ärade talaren, om jag rätt förstått honom, velat låta påskina, att man i det tryckta betänkanudet velat göra portobeloppet till en mätare på ett lands civilisation. Jag vet icke från hvilket håll han hemtat detta. Man har jemfört åtskilliga länder och talat om, att skrifkunnigheten i vissa länder är större, i andra mindre. Hvarföre? Emedan, om man åberopat exemplet af sådana länder som Tyskland, Danmark, England m. m. utan att fästa uppmärksamheten derå, att i dessa länder skrifkunnigheten står ganska högt, jemte det kommunikationsväsendet är mycket utveckladt, med skäl kunnat anmärkas, att det var de åberopade omständigheterna, som gjorde det möjligt att i dessa länder sätta portot så lågt som man der gjort.

Något sådant kan icke påstås i afseende på Spanien, Bulgarien eller Rumänien, och just derför hafva äfven dessa upptagits i jemförelsetabellen.

Jag tror icke, att det för närvarande är något vidare att tillägga, hvarför jag tills vidare inskränker mig till att anhålla om bifall till Utskottets förslag.

Friherre Klinckowström: Jag vill icke i alla sakens delar följa den efter mig först uppträdande ärade talaren, ordföranden i Bevilnings-Utskottet. Han förebrädde mig visserligen mina många siffror, men en gammal och snart utnött taktik, som han dervid använde, var

att väcka misstanke mot deras vederhäftighet. Det finnes många, som arbeta i samma rigtning som han, men jag tror icke, att det skall lyckas hvarken honom eller dessa ärade herrar att undertrycka verkan af dessa siffror och känt är, att den ärade talaren icke just sjelf är stark i siffror, och det har han visat så väl här i Kammararen som på åtskilliga andra rum.

*Förändringar
i vissa porto-
satser för den
inrikes post-
trafiken.
(Forts.)*

Hvad Herr Roos uppgift rörande postinkomsterna i Ryssland angår, så får jag endast anmärka, att jag har en vida tillförlitligare uppgift än han, ty jag har den originalbudget — tryckt på franska språket — som lemnas till kejsaren och de högsta myndigheterna i landet, och jag tror, att den har större värde än hans, och för att visa tillförlitligheten af dessa siffror skall jag bedja att få förete dem för honom, om han så önskar.

Jag vill icke pröfva Kammararens tålmod, ty jag märker af Herr Bennichs yttrande, att det redan tillräckligt är pröfvadt, utan jag fortsätter mitt yrkande om afslag.

Efter härmed slutad öfverläggning gjorde Herr Grefven och Talmannen enligt de derunder framställda yrkandena propositioner, först på bifall till Utskottets förevarande hemställan och sedan på afslag derå, samt förklarade sig anse den förra propositionen, som förnyades, vara med öfvervägande ja besvarad.

Friherre *Klincowström* begärde votering, i anledning hvaraf uppsattes, justerades och anslogs en omröstningsproposition af följande lydelse:

Den, som bifaller I punkten i Bevillnings-Utskottets betänkande N:o 4, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, afslås punkten.

Omröstning företogs, och vid dess slut befunnos rösterna hafva utfallit sålunda:

Ja — 61;

Nej — 14.

2—6 punkterna.

Biföllos.

Ingressen i Utskottets hemställan.

Förklarades besvarad genom Kammararens förut fattade beslut.

Ifrågasatt utsträckning till kvinnor af valrätt och valbarhet till Andra Kammaren.

Föredrogs å nya Konstitutions-Utskottets den 2 och 3 i denna månad bordlagda utlåtande N:o 7, i anledning af väckt motion om ändring af §§ 14 och 19 Riksdagsordningen.

Herr Wallenberg: Jag vill endast till protokollet yttra den mening, att jag anser, att då qvinnan medelbart genom elektorers eger valrätt till Första Kammaren, hon äfven bör erhålla valrätt, men icke valbarhet, till Andra Kammaren.

Öfverläggningen ansågs härmed slutad, och Utskottets förevarande hemställan bifölls.

Föredrogs och bifölls Banko-Utskottets den 3 innevarande April bordlagda utlåtande och memorial:

N:o 10, i anledning af väckt motion om ändrade föreskrifter rörande fördelningen mellan fullmäktige i Riksbanken af vissa till bankens förvaltning hörande göromål; och

N:o 11, i fråga om afskrifning ur afdelningskontorets i Visby räkenskaper af åtskilliga fordringar.

Herr Wallenberg väckte följande motioner:

N:o 51, om aflåtande af skrifvelse till Kongl. Maj:t angående ändring af bestämmelserna om silfverskiljemyntets legering m. m.; och

N:o 52, om aflåtande af skrifvelse till Kongl. Maj:t med begäran om vissa tillägg i förordningen om mått och vikt den 22 November 1878.

Båda dessa motioner bordlades.

Ledighet från riksdagsgöromålen beviljades Herr *Hederstierna* under tre veckor och Herr *Biesert* under fjorton dagar från den 8 innevarande April.

Justerades fyra protokollsutdrag för detta sammanträde äfvensom förslag till Kammarens underdåniga skrifvelse med anmälan om den genom Herr Carlesons död uppkomna ledighet inom Kammaren.

Kammaren åtskildes kl. half 1 e. m.

In fidem

A. von Krusenstjerna.

Måndagen den 7 April.

Kammaren sammanträdde kl. 2 e. m.

Justerades protokollen för den 30 och 31 sistlidne Mars.

Föredrogos och hänvisades till Lag-Utskottet Kongl. Maj:ts den 5 innevarande April bordlagda propositioner till Riksdagen:

1:o) med förslag till förordning angående upphäfvande af 20 kap. 2 § och ändring i 21 kap. 2 § kyrkolagen;

2:o) med förslag till lag angående skydd för undervattenstelegrafkablar; samt

3:o) med förslag till lag om upphäfvande af Strafflagens stadganden angående fängelsestraff vid vatten och bröd jemte dermed sammanhang egande författningar.

Föredrogos och hänvisades till Stats-Utskottet Kongl. Maj:ts den 5 i denna månad bordlagda propositioner till Riksdagen:

1:o) angående anslag till uppförande af ett kronohäkte i Norrbottens län;

2:o) angående eftergift af kronans rätt till danaarf efter Elisabeth Gustafva Olsdotter; och

3:o) angående eftergift af kronans rätt till danaarf efter färgaren Jonas Alfred Söderholm från Säfsjö.

Efter föredragning af Herr *Wallenbergs* den 5 innevarande April bordlagda motioner:

N:o 51, om aflåtande af skrifvelse till Kongl. Maj:t angående ändring af bestämmelserna om silfverskiljemyntets legering m. m.; och

N:o 52, om aflåtande af skrifvelse till Kongl. Maj:t med begäran om vissa tillägg i förordningen om mått och vikt den 22 November 1878;

beslöt Kammaren hänvisa dessa motioner till sitt Tillfälliga Utskott N:o 1.

Föredrogos, men bordlades å nyo på flere ledamöters begäran Konstitutions-Utskottets den 5 i denna månad bordlagda utlåtanden N:is 8 och 9.

Justerades tre protokollsutdrag för detta sammanträde; hvarefter Kammaren åtskildes kl. $\frac{1}{4}$ 3 e. m.

In fidem

A. von Krusenstjerna.

Onsdagen den 9 April.

Kammaren sammanträdde kl. 2 e. m.

Herr Statsrådet *Lovén* aflemnade Kongl. Maj:ts nedannämnda nådiga propositioner till Riksdagen:

- 1:o) angående anslag för tillbyggnad af kronohäktet å Långholmen;
 - 2:o) angående anslag till Kommerskollegium för år 1885 m. m.;
- samt
- 3:o) angående beviljande af anslag för en hamnanläggning vid Stora Rör på Öland.

Herr Grefven och Talmannen mottog dessa propositioner med förklarande att de skulle af Kammaren i grundlagsenlig ordning behandlas.

Justerades protokollet för den 2 i denna månad.

Föredrogos och bordlades de till Kammaren nyss aflemnade Kongl. propositionerna.

Anmäldes och bordlades Stats-Utskottets memorial, N:o 39, med förslag till voteringspropositioner i anledning af Kamrarnes skiljaktiga beslut i åtskilliga frågor rörande anslagen under riksstatens nionde hufvudtitel.

Upplästes och godkändes Stats-Utskottets förslag till Riksdagens underdåniga skrivelser:

N:o 21, i anledning af Kongl. Maj:ts framställda förslag rörande de Kongl. teatrarne; och

N:o 22, i anledning af Kongl. Maj:ts proposition angående uppåtande till Stockholms stad af en del utaf den under Djurgården lydande mark.

Upplästes och godkändes Lag-Utskottets förslag till Riksdagens skrivelser till Konungen:

N:o 23, i anledning af Kongl. Maj:ts proposition med förslag till lag om skydd för varumärken; och

N:o 24, i anledning af Kongl. Maj:ts proposition med förslag till förordning angående patent.

Föredrogs å nyo Konstitutions-Utskottets den 5 och 7 i denna månad bordlagda utlatande N:o 8, i anledning af väckt motion om ändring i 65 § Riksdagsordningen.

Föreslagen ändring i 65 § Riksdagsordningen.

Herr Wallenberg: Det är icke min mening att nu framkomma med något yrkande om proposition, utan jag har endast velat för min del till protokollet yttra några ord om förhållandet mellan 69 § i Regeringsformen och 65 § i Riksdagsordningen. Fortfarande rader i fråga om tydningen af dessa båda paragrafer meningsskiljaktighet, men för min del anser jag att Konstitutions-Utskottet, hvarje gång denna fråga framkommer, borde vidhålla den tydning, Utskottet tidigare gifvit at desamma, enligt hvilken de böra anses stå i öfverensstämmelse med hvarandra, på det sätt att ordalagen i Riksdagsordningen blifva gällande till efterrättelse. För denna tydning kunde Utskottet, enligt mitt förmenande, finna ett mycket godt stöd i förhandlingarne vid 1862—1863 årens riksdag.

Af dessa förhandlingar framgår nemligen, att man trodde, det sådana frågor, som dittills hänskjutits till förstärkt Stats-Utskott, skulle kunna bäst lösas genom gemensamma voteringar, hvaremot man aldrig satte i fråga, att andra ärenden som icke anginge statsutgifter i och för statsförvaltningens behöriga gång skulle på detta sätt afgöras. Nu hafva, såsom vi veta, dessa gemensamma voteringar erhållit en utsträckning, som jag anser vara ganska äfventyrlig; och af nu föreliggande betänkande se vi, att meningen på atskilliga håll är, att gifva dem en större utsträckning, så att det skulle blifva möjligt att på sadant sätt äfven fatta beslut, som ingripa på gällande foreskrifter uti förordningar och författningar. Man fogar endast till en fråga, som afser en förändring i en lag- eller författning, ett litet anslag, och så afgöres frågan genom gemensam votering. Jag ber att få fästa uppmärksamheten på, att detta är en af de farligaste utvägarne för fragors afgörande, som den nya riksdagsordningen medgifver, och ju mindre den användes, desto bättre. Den borde aldrig anlitas annat än i fråga om Kongl. propositioner, ty att man, såsom nu tillgår, skulle kunna medelst ge-

Föreslagen ändring i 65 § Riksdagsordningen.
(Forts.)

mensamma voteringar bestämma öfver nära på hela statskassan, det var visst aldrig meningen, när lagen skrefs, och skulle blifva olycksbringande och olycksdigert, om det skulle framdeles komma att så tillgå. Jag anhåller om bifall till betänkandet.

Herr Hallenborg: Då den siste ärade talaren icke gjorde något annat yrkande än bifall till Utskottets förslag, skall jag endast yttra mig helt kort.

Den nu föreliggande frågan har åtskilliga gånger inom riksdagen och Konstitutions-Utskottet varit föremål för behandling och hvarje försök, som inom nämnda Utskott gjorts att sätta den 69 § i Regeringsformen i öfverensstämmelse med 65 § Riksdagsordningen, har mött häftigt motstånd. I stället har påyrkats, att man skulle ändra sistnämnda paragraf, så att den komme i öfverensstämmelse med den förra, hvilken såsom varande en paragraf i Regeringsformen skulle hafva den *största* betydelsen. Vid sådant förhållande anser jag det bästa vara att bibehålla den konstitutionella praxis, sådan den utvecklats sig, då det visat sig att frågan är så svårlöst.

Öfverläggningen förklarades härmed slutad, och Utskottets förvarande hemställan bifölls.

Föredrogs å nyo och bifölls Konstitutions-Utskottets den 5 och 7 innevarande April bordlagda utlåtande N:o 9, i anledning af väckt motion om ändring i 89 § Regeringsformen.

Justerades tre protokollsutdrag för detta sammanträde, hvarefter Kammaren atskildes kl. $\frac{1}{4}$ 3 e. m.

In fidem
A. von Krusenstjerna.